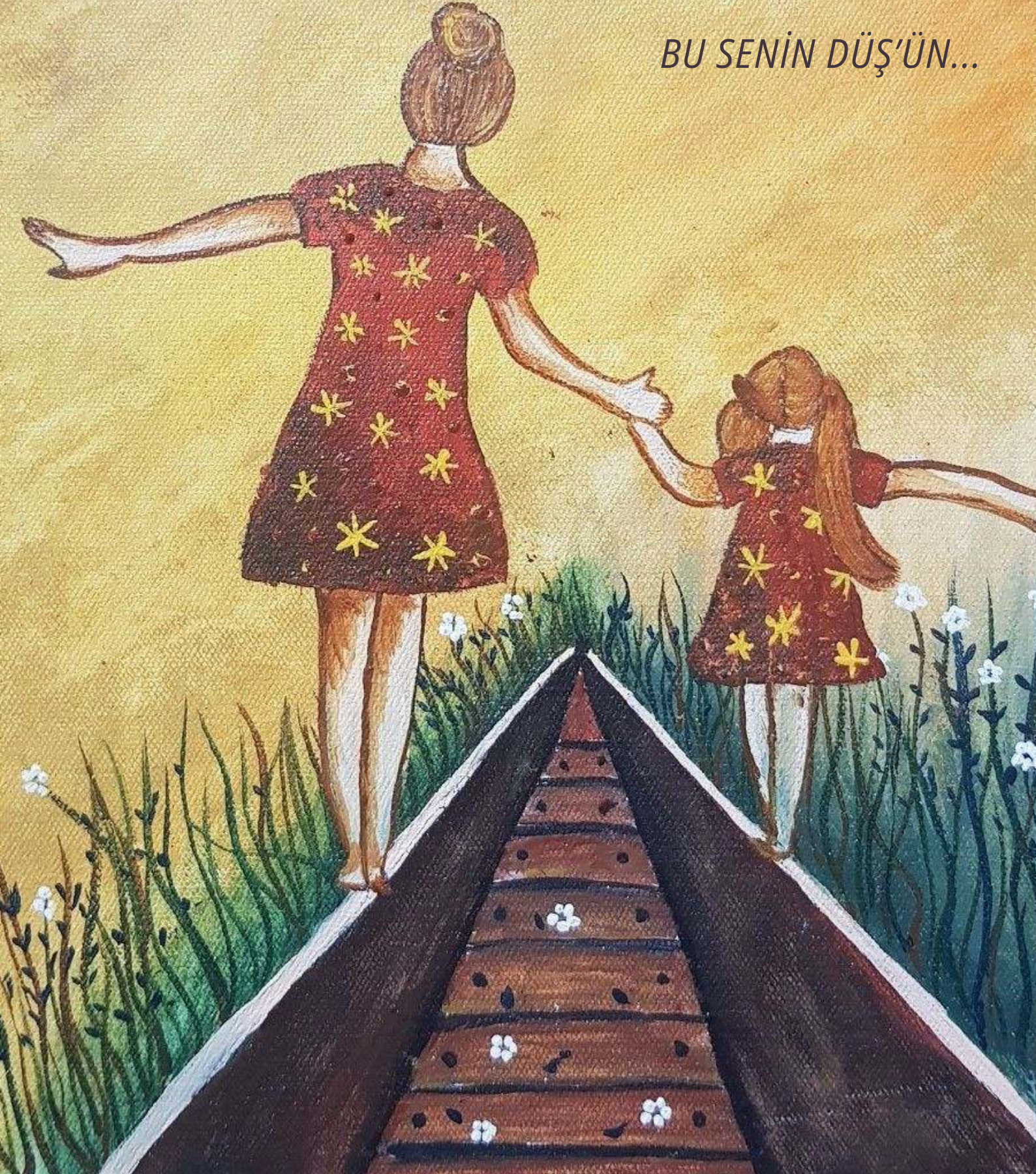

MAYIS
2026
SAYI:33

D Ü Ş

EDEBİYAT,
FİKİR VE
SANAT
DERGİSİ

BU SENİN DÜŞ'ÜN...

İÇİNDEKİLER

Editör

Samet Mutlu

Tasarımcı

Bengü Naz Türkmen

Aydan Abdullayeva

Emirhan Koşar

Halil İbrahim Ünlü

Ebrar Yıldırım

Erdal Burak

Mehmet Yasin Kaysıcı

Didem Yüksekdağ

İrem Bayraktar Kayış

Tuğba Martin

Elif Ela

Savaş Çap

Zeynep Uzun

Meryem Bağirova

Ümit Aras Dağlı

Dilşah Gül

Ömür Alan

Pınar Akyüz Atmaca

Mehmet Şirin Yavuz

Oğuz Kağan Aydos

Beyza Kiraz

Sevim Çelik

Dilara Dedecik

Büşra Eraltuğ

Zeynep Ökmen

Beyza Nur Sönmezdağ

Kübra Türkan

Ahmet Özkaya

İÇİNDEKİLER

5	BÜTÜNLEŞİMLER
6	SİS
7	QANADSIZ SABAH
8	PASLI ÇİVİ VE FESLEĞEN
9	ZAMAN ARTIĞI
10	SINIRLARIN DIŞI: UÇARILIKLARINI SEVMEK
11	GİTMEYİ BİLMELİ
12	MAHPUS OĞLU
13	*KOLAJ*-
14	ÇİZGİLİ BLUZ
15	YOKLUĞUN ÖĞLE ARASI
16	GERÇEK YÜZLER
17	BİR TEORİ İSPATLAR GİBİ

18

MAYISIN ZARFI

19

PANAYIR AYNASI

20

USANIŞ

21-22

ANNEMİN YEDİSİ

23

UZAK

24

BİR ŞEY PARÇALANDI O PERDEDE

25

BİR AKIŞ

26

SARI BİR İHTİMAL

27

GÖKYÜZÜ ÇİÇEĞİM

28-29

YÜRÜYÜŞLERİN SESSİZ TANIĞI: BİR LOSTRACININ HİKAYESİ

30

NASIL?

31

DÜŞ İLE GERÇEK ARASINDAKİ İNCE ÇİZGİ

32

HATA İLE YÜZLEŞMENİN AHLAKI

33

VAKİT

34-35

KÜBRA TÜRKAN VE EBUR SANATI

36

OĞLAK

BÜTÜNLEŞİMLER

Gel

Dindir başımın ağrısını

Öğret bana

Nasıl gösteririm ellerimi açıkça

Reenkarne ediyorum

Geçmiş düşlerin kahramanlarını

Ellerim kanıyor

Kanıyor

Öğretsene

Kaldır üstümden karanlığı

O karanlık ki

Değiştirdi kendi anlamlarını

Ve ben değiştirdim karanlığın anlamını

Kırıldı resimli camlarım

Yanıp söndü ışık çok kez

Kör oluyorum ağrımdan

Dindirsene

Sis

Bazı günlerde dolanır dururum içimde
Bazı günlerde yaşarım seni delice
Bazen sorarım nedir diye
Belki açıklarım kendi kendime

Sorarım içimdekine
Sisi kaldırsın diye
Ararım her gün sorularımın cevaplarını
Yeniden umut dolsun diye

Kimi zaman susar bütün şehir
İçimde yankılanır eski cümlelerin
Bir iz kalır gecenin kıyısında
Kaybolurum kendi sessizliğimde

Belki bir gün diner içimdeki fırtına
Belki bir şavk düşer karanlığıma
O zamana kadar yürürüm böyle
Kendi yolumda ...

KANATSIZ

SABAH

Avcumda filizlenen gece
Ayrılığa çekiyor beni.
Senin yüzün gökyüzüdür
Yeryüzünden koparır
beni.

Avcumdaki geceden
Geçen yoktur, yalnızdır!
Yüzüme açılan sabah da
Öyle kanatsız bir
sabahtır.

Ey kanatsız sabah ey...
Kim kırdı kanadını?
Sen nereden tanıyorsun
Gökyüzüne kar yağın
Bu kanatsız şiiri?
Bu kanatsız kadını?

Hiç kimse anmaz adını
Kırılan kanadının...
Bazen bir şiirden başka
Gidecek yeri olmaz
Yurdu olmaz insanın.

QANADSIZ

SABAH

Ovcumda cücərən gecə
Ayrılığa çəkir məni.
Sənin üzün göy üzüdür
Yer üzündən dərir
məni.

Ovcumdakı gecədən
Keçən yoxdu, tənhadı!
Üzümə açılan sabah da
Elə qanatsız sabahtı.

Ey qanatsız sabah
eyy...
Kim qırdı qanadını?
Sən hardan tanıyorsan
Göy üzünə qar yağın
Bu qanatsız şeiri?
Bu qanatsız qadını?

Heç kim çəkmir adını
Qırılan qanadının...
Hərdən bir şeirdən
başqa
Getməyə yeri olmur
Yurdu olmur adamın.

PASLI ÇİVİ VE FESLEĞEN

Paslı bir çiviye söküyorum günün
etinden,
Sabah, ucu kararmış bir iplik gibi
geçiyor iğneden.
Sokaklar kördüğüm, duraklarda
eski bir sızı,
Avuçlarımda biriken ağır, metalik
sicil.

Yine de dar pervazda irkiliyor
fesleğen,
Betona tırmanan inatçı bir
sarmaşık güneş.
Gıcırdayan tekerleğinde bir pazar
arabasının
Yokuşu çıkarken ufanıyor ağırlık.
Sıcak bir somunun yanık kabuğuna
Sığıyor ödenmemiş bütün
faturalar.

Çamurlu yolda seken parlak çakıl taşı,
Kesik bir öksürükten sonra ciğere hücum
eden
Serin ve arsız hava.

Masanın kenarında bırakılan anahtar,
Soğuk demirinde ince bir parmak izi.

Emirhan Koşar

ZAMAN ARTIĞI

Göğün emzirdiği geniş avluda,
Gözlerime damlar çivit,
Saçlarımda erir yaldız.
Bir ipek rüyasında demlenirken
Bursa,
Kepenlerin ardında gerinir sabah.
Tophane'de taşa kazınmış sarkaç,
Yarın eşiğinde unutulmuş tortu.
Kilitli bir bakışın kuytusunda,
Kanatlanır içimdeki tenha.
Çarklarda ufalanan gün,
Dişlilere sıkışır kambur saniyeler.
Asırlık adımların sustuğu ufuk,
Zirvelerin ayazında donan
kimsesizlik...
Nefeslerin kesildiği camdan arafta,
Adımlarımı yollara fısıldarım.
Dar sokakların isine bulanırken
şakaklarım,
Avuçlarımda çatlayan heves...
Kır zembereği,
Doğsun adsız milat.

Halil İbrahim Ünlü

SINIRLARIN DIŞI: UÇARILIKLARINI SEVMEK

"Sakin ol evladım." Sakin ol, aşırı tepki verme, aşırı bağlanma, kaygılanma, ipleri elinde tut, mantıklı hareket et." Peki, tüm hislerimi törpülediğimde benden geriye ne kalacak? Bana öğretilen bu "sakinlik", gerçekten bana mı ait olacak yoksa sadece kabul görmeye mi çalışıyorum?

Evet, kabul ediyorum. Günümüz dünyasında yolunda giden bir hayat istiyorsam sakın ve mantıklı kararlar almak gerekiyor. İnsanlar taşkınlığı değil, kontrolü seviyor. Ama yolda kalmak istediğimi de nereden çıkardınız ki? Belki de ben o yoldan hiç gitmek istemedim.

Heyecanla konuşacağım, kahvem bitti diye ağlayacağım, deliler gibi seveceğim. Kaygıdan uykularım bölünecek belki ama o kaygı bile bana ait olacak. İpleri bıraktım sanacaksın; düşüp kalkıp yine yetişeceğim. Sen düz yoldan devam et, ben arka sokaktan dolanıp geleceğim. Çünkü bazen en doğru yol, en düz olan değildir.

Aşırıyım, uçarıyım, dengesizim. Bir saniyem bir saniyemi tutmaz ve böyle de halledeceğim. Çünkü aşırılıklarımın asıl beni yarattığını fark edip o kişiyi kabul edebilmek için tüm çabamı verdim.

Küçükken aşırı ve uçarı her hareketim yargılanırdı. Neşemi sesli göstermem garipsenirdi, sessizleşmem gerektiği öğretildi. Yaşlılarından büyük duran, erken gelişmiş bir çocuktum. Fazla yer kapladığımdan dikkat çekmemek için daha az hareketli olmam gerektiğine kadar her şey öğretildi. Hep çok hisli bir kişiliktim, aşık oldum diye gezerdim ortalıkta. "Birine aşık olma hakkım" olabilmesi için toplumun güzellik normlarına uymam gerektiği öğretildi. Sonunda sakınlaştım, sessizleştim, küçüldüm, kendimi kaybettim.

En arka sırada kimseyle iletişim kurmadan sadece kitap okuyan bir kıza dönüştüm. Demek ki bende bir problem vardı ve olduğum kişi kabul edilemiyordu. O zaman neden birileri benimle iletişim kurmak istesin, değil mi?

Değil. Toplum korktuklarını susturur ve dönüştürür. Kendisinde olmayanı gördüğünde daha çok korkar. Çünkü uğruna savaşıma cesareti gösteremedikleri her şey onları rahatsız eder.

"Benliğime tekrar ulaşmam uzun sürdü. Ördüğüm duvarları yıkmak hiç de kolay değildi. Problematik bir ergenliğin ardından tekrar topluma varlığını göstermek uzun bir süreç...

Başta konuşmadım, sadece dinledim. İnsanların benden kendilerine katabilecekleri bir şeyler olduğunu düşünmedim. Oysa her bakış açısı yeni bir kapı ve düşüncelerimizi dile getirdikçe özgürleşiyoruz.

Bir noktada insanlarla tanışma korkumu yendim. Tanıştım, konuştum, kalabalıklara girdim. Sokak ortasında ağladım. Sevdim, sevildim, sevilmedim.

Acıdı, kanadı, paramparça etti. Havalara uçtum, yerlere düştüm. Ama en sonunda ne oldu biliyor musunuz? Kendimi kendime ait hissettim.

İpleri elimden bırakmadım, sadece sıkmayı bıraktım. Hissettiğim hiçbir duygudan kaçmadım. Uçlarda hiçbir duyguyu uzun süreli yaşayamasam da en sonuna kadar yaşadım.

O yüzden siz düz yoldan devam edin. Ben o sarpa saran yollarımdan bulup geleceğim. Belki daha geç varacağım, belki daha yorgun olacağım ama kesinlikle daha "ben" olacağım.

Siz sakın olun, ben uçarı.

GİTMİYİ BİLMELİ

Hiçbir karşılaşma, evrenin rastgele bir savrulması değildir. Hayat bazen iki ruhu aynı boşluğun içinde, tam da yaralarının sızladığı o kırılma anında yan yana getirir. Ancak yan yana gelmek, her zaman el ele yürümek demek değildir.

Buna “aşk” dersiniz... Çünkü size kendinizi iyi hissettirmiştir, karanlıkta kalan yanlarınıza ışık tutmuş, henüz keşfetmediğiniz kimliğinizle sizi tanıştırmıştır. Fakat zaman, o amansız öğretmen, kulağınıza fısıldar: Bu bir başlangıç değil, bir duraktır. Birlikte öğrenilecek çok şey vardı ama beraber yürünecek bir yol yoktu.

Belki erkendi, belki de geç; vaktin bir önemi yok. Bir hikayenin kusursuz ilerlemesi, onun sonsuza dek süreceği anlamına gelmez. Bu insanlar hayatımıza birer “ayna” olarak girerler. Bize şunları öğretmek için oradadırlar:

Seni seveni görmenin, seni istemeyen birini sevmekten çok daha hayati olduğunu,

Elinizdeki cevherin, uzaktaki hayalden çok daha kıymetli olduğunu,

Emek vermenin ve vakit ayırmanın, sadece “aşık olmaktan” çok daha yüce bir eylem olduğunu.

Bu yüzden, o gidenlere öfkeyle değil, derin bir zariflik ile teşekkür etmeli. Zorlamadan, sitem etmeden, onları ne geçmişin tozlu raflarına hapsedmeli ne de geleceğin planlarına dahil etmeli. Olanı olduğu gibi, yaşandığı anın saflığıyla kabul edip; vaktinde ayrılmayı bilmek en büyük asalettir.

MAHPUS OĞLU

Elest Meclisi, ne yeminimi duydunsa unut;
İnmek için canlandığım o varlık belası,
Orta yerinde galaksi, ortasında kaya parçası,
Her yeri çöp koksa da o dingin seması
Ve içinde birisi...

Velhasıl;

Öylesi ki yeminini unutan o had bilmez kendimi,
Redifli satırlarla ve onu düşlemelerde
yakalıyorum.

Seması güzel kayam, evim, tepemde
mahpusum, çöp kokan mahşerim, yerim
Bırak gideyim.

Mehmet Yasin Kaysıcı

DIDEM YÜKSEKDAĞ

ÇİZGİLİ BLUZ

“Dolabı açtığında, desenlerin karışıklığı aklını bulandırdı. Siyah renk dikte edilmesine rağmen giymeyecekti. Dümdüz olmasını gerektirecek bir neden yoktu sonuçta.

Sürekli kareli kazağı giyen patronunu bu yüzden seviyordu. Kendi desenini seçip takdir toplamaya bilenme vakti gelmişti.”

İrem BAYRAKTAR KAYIŞ

YOKLUĞUN ÖĞLE ARASI

Annemin gidişleri hep aynı saatte olurdu; saatle değil, içimde açılan boşlukla ölçtüğüm bir vakitte. Kapı kapanır, evin içindeki sesler usulca çekilir, duvarlar bile nefesini tutardı. O an, dünyanın en uzun öğle arası başlardı benim için. Eteklerine sarılıp kalmak isterdim zamanın; bırakmazdım, bırakamazdım. Ama kapı her seferinde aynı kararlılıkla kapanırdı yüzüme.

Annem gitmeden önce küçük mucizeler bırakırdı ardında. Bir kâğıt, bir kalem, bazen avucuma sıkıştırılmış yeni bir onluk... Sanki yokluğunu oyalayacak oyuncaklar seçerdi dikkatle. "Hadi bakalım," der gibi bakardı gözlerime; biraz oyun, biraz sabır, biraz da unutma koyardı cebime. Annem iyi bir sihirbazdı. Kaybolmayı bile incitmeden yapardı. Sonra ben, o küçük mucizelerin peşine düşerdim. Yolum hep aynı yere çıkardı: Nazmiye teyzenin bakkalına. Kapısından içeri adım attığımda dünya değişirdi. Raflar renklenir, kavanozlar ışıldar, şekerler birer sır gibi dizilirdi karşıma. Bakkal değil de bir lunaparktı sanki; her köşesi başka bir neşeye açılan.

"Ne istersen al," derdi Nazmiye teyze, göz kırpar gibi. Veresiye defterimiz vardı; çocuk aklımla o defteri bir tür sınırsızlık belgesi sanırdım. Sanki dünya bana borçluymuş da ben sadece payımı alıyordum. Çubuk krakerleri kapardım önce. Hep aynı şeyi seçmek, değişmeyen tek şeyim olurdu. Belki de annemin her gün gidişine inat, küçük bir devamlılık arardım.

Sonra çocukları toplardım mahalleden. Şekerler, çikolatalar, sakızlar... Avuç avuç dağıtırdım. Ağızları tatlanır, kahkahaları çoğalırdı. O anlarda kendimi güçlü hissedirdim; sanki yokluk denen şeyi elimle eğip bükebiliyordum. Annemin yokluğunu çoğaltarak değil, paylaştırarak azaltıyordum belki de. Ya da öyle sanıyordum.

Bir gün defter kabardı. Günah gibi yazıldı her satır. Nazmiye teyzenin bakışı değişmedi ama sesi biraz daha yumuşadı. Annem öğrendi. O gün, ilk kez yokluğun da bir bedeli olduğunu anladım. Belki de o küçük isyan, anneme kesilmiş bir cezaydı. Oysa cezanın sahibi bendim. Ya da ikimizdik, kim bilir.

Sonra kardeşim doğdu. Evdeki sessizlik bölündü. Annemin gidişleri hâlâ aynı saatteydi ama boşluk eskisi kadar derin değildi. Paylaşılınca azalan şeyler de varmış, öğrendim.

Yıllar geçti. Nazmiye teyze bakkalda görünmez oldu bir gün. "Dinleniyor," dediler. "Kızının yanında," dediler. Ben o kapıdan bir daha girmedim. Bazı yerler, içindeki insanlar gidince sadece mekân olmaktan çıkıyor; insanın içine batıyor.

Büyüdüm. Bir gün onu ziyarete gittim. Kapıyı açtığımda zaman bir anlığına geri sarıldı. Sarıldım ona, çocukluğumun bütün eksiklerini tamamlar gibi. Saçlarımı okşadı; elleri hâlâ çikolata kokuyordu. Bazı kokular insanın içine yerleşir, hiç çıkmaz.

Nazmiye teyze de iyi bir sihirbazdı. Bir akşam, usulca kayboldu. Ne bir gösteri, ne bir alkış... Sadece yokluk kaldı geriye. O gün anladım: Asıl sihir, varlığı görünmez kılmadan yok olabilmekmiş.

Şimdi memlekete her gidişimde bir şey eksiliyor içimden. Bir ses, bir koku, bir raf arası, bir kahkaha... Çocukluğum parça parça siliniyor sanki. Ve ben her seferinde, biraz daha geç kalmış hissediyorum.

Eğer mümkün olsaydı, o veresiye defterine bu kez başka şeyler yazdırırdım: Annemi üzüşümü, Nazmiye teyzeyi yormuşluğumu, o ölçsüz çocuk neşemi... Hepsini kendi adıma geçirirdim. Borç bende kalırdı.

Ama bazı hesaplar kapanmıyor.

Gidenler dönmüyor.

Ve bazı sihirler, yalnızca kaybolunca anlaşılıyor.

Tuğba MARTİN

GERÇEK YÜZLER

Masalları hep gerçek sanırdım. "Ayna ayna söyle bana, benden güzeli var mı bu dünyada?" masalların içindeki o büyülü sözleri de severdim ama bu sözler hiçbir zaman benim hayatımda gerçek olmazdı. Aynaya her baktığımda, orada masallardaki gibi "güzeller güzeli" bir kız değil de; hayatı boyunca sessiz acılar çekmiş, yorgun bir kız duruyordu karşımda.

Bu yüzden bir maske takmaya başladım yüzüme. İnsanlar beni gerçekten tanımasınlar, aynadaki o hüzünlü yüzümü görüp içimdeki kırgınlığı fark etmesinler diye... Dışarıya karşı hep o "mutlu kız" taklidini yaparım. İnsanlar o kadar rahattır ki, sadece gördüklerine inanırlar; aynanın hemen karşısında duran, ruhu yorgun o kızı tanımazlar. Aslında aynanın karşısındaki o kız, kimseye kendini anlatmayan, anlatmaktan yorulmuş biridir. İçine kapanık, dünyayı sadece kitapların satır aralarında arayan, fazlasıyla duygusal bir kızdır o. Ama maske takan kızın kişiliği ise bambaşkadır; o daha dost canlısı görünür, kalabalıkların içinde kaybolur. Yine de o maskenin altında bile değişmeyen şeyler vardır: Haksızlığa asla tahammül edemeyen, iftiralara karşı boyun eğmeyen, bazen hiç duygusu yokmuş gibi dimdik duran biridir o.

Fakat tek bir fark vardı, her gece aynayla baş başa kaldığımda kendime sorduğum o soru: Maskenin arkasındaki o güçlü kişi ile aynanın karşısındaki o kırgın kız gerçekten aynı kişi miydi? Belki de gerçek yüzümüz, bu ikisinin arasında bir yerde, kimsenin göremediği o derin sessizlikte saklıdır.

BİR TEORİ İSPATLAR GİBİ

Seninle seviştiğimizi hayal ediyorum
Saatlerce süren, oldubittiye getirilmemiş.
Zevk ile değil,
Aşk ile birbirini öpen iki beden.

Seninle seviştiğimizi hayal ediyorum
Zamanlar arası yolculuk yapar gibi
Einstein'ın İzafiyet Teorisini kanıtlar gibi
Işık hızında Dünya etrafında atılan yedi tur
Yıllar yılı geçmiş olsa da bütün insanlık için
Bizim için geçen sadece bir gün

Seninle seviştiğimizi hayal ediyorum
Sana yaklaştıkça artan heyecanımı,
Titrek vücutlarımızı,
Değişen ve artan nefes alışverişimizi.
Ne tatlı olurduk
Sen ve ben
İki farklı ruh
Tek bir beden.

Savaş ÇAP

MAYISIN ZARFI

Mayıs o sabah pencerenin aralığından içeri ince bir serinlik bırakarak girdiğinde mutfağın içinde kısa bir anlığına gevşeyen bir hava dolaştı; dışarıdan gelen taze çimen kokusu, sabahın erken saatlerinde yıkanmış çarşafaların arasına yüzünü gömen birinin içini ferahlatan o temiz rayiha kadar hafifti ve ben nefesimi içime çektiğimde dilimin ucunda kısa bir an için ferah bir tat hissettim, çayın buharı bu hafiflikle birleşip yukarı yükselirken omuzlarım gevşedi. Sonra o koku değişti.

Dolap kapaklarının arasından sızan eski yağ ve köşede unutulmuş nemli bezin içinden yayılan rutubet, kaynayan suyun buharına karışıp yukarı çıkmak yerine tavana çarpıp geri indi; mutfağın ortasında asılı kaldı. Nefesimi bir kez daha içime çektiğimde dilimin altına ince, metalik bir pas tadı yerleşti. O ilk ferahlığın yerini alan bir ağırlık boğazımın ortasında pütürlü bir yere takıldı.

Ben sayıları karıştırmam. Evde üç bardak vardı ve bu sayı hiçbir zaman değişmezdi; biri benim, biri Deniz'in, biri de kulpu çatlak ince belli bardak, yıkanmasa da kirlenmeyen, dokunulmasa da yer değiştirmiş gibi duran o bardak Metin'indir. Metin üç yıl önce yine böyle bir mayıs sabahı "ekmek alıp geliyorum" dediğinde o cümle mutfağın ortasında kalmış, kapı kapanmış, apartman boşluğuna yayılan limon kolonyası kokusu bugün hâlâ kapı eşiğinde beklemişti. O günden sonra evin içindeki hiçbir koku tam yayılmadı; her şey yarım kaldı.

Deniz o sabah mutfağa girdiğinde kapı eşiğine omzunu sürttü. Çıkan ses kalındı. "Okulda kompozisyon yazacağız," dediğinde sesi hâlâ çocuktaki ama kelimelerin arasında bir sürtünme vardı. "Konu mayıs," dediğinde bu kelimenin içinden geçen o ince çizilmeyi duydum.

"Ne yazacaksın?" dedim.

Cevap vermedi. Yalnızca çatlak kulplu bardağa baktı. O kadar uzun baktı ki ben de bakmak zorunda kaldım. "Kapı sesi," dedi.

Bardağa dokundum. Camın soğukluğu avucumun içinden yukarı yürüdü. Tam o sırada kapı çaldı.

O ses mutfağın içini bir anlığına boşalttı. Çayın kaynama sesi incelendi. Kapının kendisi nefes alıyormuş gibi bir boşluk ya ikinci kez çaldığında Deniz kıpırdadı. Elimi kaldırdım ama kelime çıkmadı.

Kapıya yürüdüm, kolu tuttum, metalin soğukluğu avucuma yapıştı ve kapıyı açtığımda Mücella abla karşımdaydı.

Elinde kenarları sararmış, kabarmış bir zarf vardı.

"Posta kutularını yenilediler ya," dedi, "eskisini sökerken arkaya sıkışmış."

Zarfı aldım. Kokladım. Islak demir. Dilimin altındaki tat büyüdü.

Tam o sırada arkamdan gelen o ince sesi duydum: sandalye ayağının sürtünmesi ve ardından gelen o çok hafif nefes.

"Deniz," dedim.

Boğazım yandı.

Mücella abla kaşlarını çattı. "İyi misin?" dedi. "Deniz mi... o gi..." sustu. "Sen... yalnız..." dedi, devamını getirmedi.

Ona baktım. Onun söylediğiyle evin içindeki ses birbirine uymuyordu. "Yok mu," dedim.

Geri çekildi. Kapıyı kapattım.

Mutfağa döndüğümde gökyüzü kararmıştı. Zarfı açtım. Kâğıt elimde kaydı. Yazı Metin'indir.

"Ekmek almaya gitmiyorum," yazıyordu.

Altında:

"Bu evin duvarları nefesimi kesiyor."

Bir alt satır.

Mürekkep dağılmıştı.

"Deniz..."

Devamı yoktu.

Ama bitmemişti.

Gök gürledi. Pencere titredi.

Şimşek çaktı. Mutfak bir anlığına bembeyaz oldu.

Tezgâha baktım.

Ben sayıları karıştırmam.

İki bardak vardı.

Gözümü kırptım.

Üç oldu.

Çatlak kulplu olanın içinde koyu bir sıvı yükseliyordu.

Camın iç yüzeyinde iki iz vardı; biri büyük, biri küçük.

Yağmur camlara sert vuruyordu.

Damlalarla içeride yükselen sıvı aynı ritimde ilerliyordu.

Arkamdan bir ses geldi:

"Anne..."

Başımı çevirmedi. Bardağı elime aldım. Dudaklarıma götürdüm.

Yutkundum.

Boğazımdaki düğüm çözüldü. Ve o an, mutfağın içinde üç bardak...

Zeynep Uzun

PANAYIR AYNASI

Bazen insan, kendine baktığı yerde gerçeği değil, sadece inanmayı alışkanlık haline getirdiği çarpıtılmış bir tasviri görür. Sanki panayır aynasına bakıyormuş gibi... Orada insan ne kadar normal dursa da, yansıması ya fazlasıyla uzar, ya eğilir, ya da tanınmaz hale gelir. Ve en tehlikelisi de odur ki, insan bir süre sonra o görüntünün gerçekten kendisi olduğuna inanmaya başlar. "Çirkinim", "yeterli değilim", "sevilmeye layık biri değilim" diyen o iç ses çoğu zaman insanın kendi sesi değildir. O, belki yıllar önce duyulmuş bir eleştirinin, bir kıyaslamanın, bir aşağılamanın gölgesidir. Şuur bazen insanı korumak ister, ama bunu yanlış bir yöntemle suçlayarak yapar. İnsan zamanla o görüntüye inanmaya başlar. Ve işte tam bu noktada, gerçek tehlike doğar: insan kendini kendi çarpıtılmış bir versiyonu olarak kabul eder.

Unutmamak gerekir ki, her ayna gerçeği göstermez. İnsan doğru aynayı bulmadıkça, kendisiyle ilişkisi de sağlıklı olmaz. Bazen insan yanlış aynada gördüğü imgeye inanarak, o insan gibi yaşamaya başlar. Yanlış aynaya baktıkça, kendinle ilişkide sağlığı bulamazsın. En korkuncu ise şudur, insan o çarpıtılmış yansıya inanır, hayatını ona göre kurar, sanki gerçekten öyle olmalıymış gibi. O zaman yıllar, zaman ve sevgi, ilgi, kendini kabul etme fırsatları kaybolur.

Bu olayla ilgili ilginç bir hikâye de vardır: Bir adam her gün panayırdaki aynı eğri aynaya bakar ve kendi kendine der ki: "Ben çirkinim..." Bir gün biri ona yaklaşır ve der: "Bu panayır aynasıdır, seni çarpıtıyor. Bu gerçek yüzün değil." Adam başını öne eğip cevap verir: "Bu benim tek aynamdı. Başka aynam yok." O, yıllarca kendini maskenin ardında gizlemişti, gerçeğini görmemişti. İnsanların onu beğenmeyeceğine o kadar emindi ki, kendini kimseye göstermemeye çalışıyordu. Ne yazık ki, o adam ömrünün 40 yılını bu şekilde yaşayıp kaybetti. Ama trajedi sadece bu değildi. O, bu gerçeği anladıktan sonra bile mutlu olamadı. Çünkü önünde kalan yılların değerini görmek yerine, kaybettiği yılların yasını tutmaya başladı. Yaşayabileceği günleri değil, yaşayamadığı yılları düşündü. Sevebileceği insanları değil, kaçırdığı ihtimalleri hatırladı. Önünde açılan kapılara değil, çoktan kapanmış kapılara baktı. Ve böylece, yalnızca 40 yılını değil, ondan sonraki yıllarını da aynı şekilde kaybetti. Panayır aynası artık yalnızca geçmişini değil, geleceğini de çarpıtıyordu. Felsefi açıdan, her insanın yolu da böyle aynalarla doludur; biz hangi aynaya bakacağımızı seçmeliyiz. Kendini kabul eden, sevgi ve gerçekle dolu aynayı bulmak, onu günlük hayatımızda saklamak gerekir. Aksi halde yıllar birbirini takip eder, zaman kaybolur ve insan anlar ki, asıl sorun aynada değilmiş - sorun sana yapıştırılmış etiketlerde, yanlış bakışlarda, korkularda ve maskelerdeymiş. Doğru ayna - sevgiyle baktığın, hatalarını kabul ettiğin, kendini çarpıtmadan görebildiğin aynadır. Hayat, panayır aynası değildir; sen baktığın aynayı seçmeyi öğrendikçe, gerçek mutluluk başlar. Ve belki de en acı gerçek budur: insan bazen hayatını bir panayır aynasına inanarak yaşar... Sonra bir gün anlar ki, gördüğü hiçbir zaman gerçek olmamış. Ama sorun sadece bu değildir. Sorun şudur: insan bunu anladıktan sonra bile özgür olamaz. Çünkü çoğu zaman önünde olanı değil, çoktan kaybettiğini düşünür. Geçmişin pişmanlığı geleceğin önünü keser. Kaybedilmiş yılların ağırlığı, yaşanacak yılların değerini gölgede bırakır. Böylece insan yalnızca geçmişini değil, geleceğini de aynı yanlış bakışla kaybeder. Çünkü bazen insanı hayat yok etmez... İnsan, sadece gerçek olmayan bir yansıya inanarak kendi hayatını yavaş yavaş tüketir. Doğru aynayı seçtiğimiz an, kaybettiklerimiz değil, yaşayabileceklerimiz hayatımızın gerçek başlangıcına dönüşür.

USANIŞ

Yüzüm ki karanlık,
yüzüm ki eskidi şu kimsesiz
avlularda.

Bir o var, bir onunla konuşurum
diye
hep oydum kabuğunu arayan
yarayı...

Yüzüm ki karanlık,
Yüzüm eskidi ölü bir tay'a
bakarken.

Bin yıl gibi çekilen gözlerinde
suların öksüzlüğünü de gördüm,
hem de bunca susamışken...

Ey ölüm öteleten ışıklı-lambalı
yollar;

Dilim çoktan çürüdü, çoktan
bezdi çığığım.

Sırf duyulmak için kendi
kemiğimi

krmaktan usandım,
vaktidir benim karanlığıma da
aydınlattın.

Ümit Aras Dağlı

ANNEMİN YEDİSİ

Bayatlayan ekmeği dilimledikten sonra masanın üzerine koydum. Tabakta dört tane siyah zeytin, buruşmuş salatalıklar, biraz peynir ve geçen yaz yaptığım çilek reçelinden vardı. Çay olabildiği kadar demli, gün hiç olmadığı kadar acıydı.

Annemin yedisi...

Bir saat sonra kapı çaldı, gelen teyzemdi.

-Günaydın Nazan, nasılsın? diye sordu.

Cevapsız kalan sorusuna aldırış etmeden mutfağa girdi, etrafı hızlıca topladı. Sonra yatak odasına geçip nevresimi değiştirdi. Kirli olanı çamaşır sepetine attı. Yıkanacak pek bir şey yoktu. Günlerdir üstümdekileri değiştirmiyor, gece gündüz aynı kıyafetlerle dolanıyordum. Bu bedbaht görüntüm teyzemi oldukça üzmüş olmalı ki;

-Nazan, banyo yapsan iyi olur. Öğlene doğru herkes gelmeye başlar, dedi.

-Harun yetişecek mi? diye sordum.

-Yetişecek tabii. Otobüse dün akşam bindiler, dedi.

Banyodan çıktıktan sonra annemin lacivert pötikareli elbisesini giydim. Semiha teyze, bunu yıllar önce dikmişti. Öyle güzel kumaşlar bulup getirirdi ki, köyün kadınları kapısında sıraya girerlerdi. Bütün şalvarlar, elbiseler Semiha teyzenin elinden çıkardı. Komşuların bir kısmından para almaz, diktiklerini başka şeylerle takas ederdi. Sebzesi, meyvesi, sütü, yumurtası olan ürünlerle çıkar gelirdi. Beceremediği şey yoktu. Perdeden yastığa, yorgandan dantele... Eli boş kalmazdı, bugün o da gelecekti. Gülsüm teyzem içeriden seslendi.

-Nazan, odayı süpürüp havalandırdım. Helva için yağ alıp geleceğim.

Kulağın kapıda olsun, diyerek çıktı.

Salondaki sandıktan seccadeleri ve tespihleri çıkardım. Sürahilere su doldurup sehpanın üzerine koydum. Vitrinin tozunu alacak takatim yoktu. Baştan aşağı camını silip dantellerin yerini düzelttim. Babamın askerlik fotoğrafı gözüme takıldı. Üniformanın içinde ne kadar yakışıklı görünüyordu. Yanında da anneme aldığı biblolar duruyordu. Altındaki rafta düğün albümü, çaprazında Harun'un doğum fotoğrafı vardı. Ona bakarken gülümseyerek çocukluğumun o gününe döndüm, yedi yaşındaydım. Sorunsuz, zahmetsiz ve neşeli geçen o yılların kucağında ne mutluydum. Sağ tarafta, Kütahya'dan aldığımız çini kahve fincanları diziliydi. Sadece özel misafirler geldiğinde kullanılırdı. Aksi takdirde fincanlara el uzatanın vay haline! Annem, beni istemeye geldiklerinde takımı büyük bir hevesle çıkarmıştı. O akşam, heyecandan fincanların bir tanesini düşürüp kırmıştım. Herkes gittikten sonra takımı bozduğum için epey söylenmişti. Maalesef muradımıza eremedik, eksilen takımda bir sonraki özel gün için itinayla yerine yerleştirildi. En alt rafta da dedemin kendi elleriyle yaptığı gümüş şekerlik ve tepsi duruyordu. Yılların gümüşçüsü Sadık usta. Rahmetle anıyorum. Salondan çıkmadan sehpadaki suyun yanına, limon kolonyası ve peçete bıraktım. Dışarıdan sesler gelmeye başladı. Beş kadın yavaş yavaş kapıya yaklaşıyorlardı. Emine teyzeyi tanıdım, hoş geldiniz diyerek içeriye buyur ettim. Arkalarından teyzemde girdi, aleykümselam diyerek hepsine sarıldı. Kadınlarla salonda biraz oturduktan sonra alelacele mutfağa geçti. Besmele çekerek ocağın üzerine koyduğu tavanın içine yağı döktü. Yağla birlikte kavrulan unun kokusu, tabak sesleri, dakikalar geçtikçe çoğalan yüzler...

Pencerenin önünde durup bahçeye diktiğimiz erik ağacını izlemeye başladım.

Ne güzel coşmuş yine, dalları toprağa değiyor neredeyse. Kova kova toplar, komşulara dağıtırdık. Reçelini yapar, kompostosunu içerdik yaz boyu. Topraktan ne kadar uzaklaşırsan ölüme de o kadar uzak olursun, derdi babam. Şimdi anlıyorum ne kıymetli bir söz olduğunu. Çocukluğum bu bahçede geçti. Ağaçların, toprağın, suyun içinde huzurla... Harun'la burada büyüdük. Biz bu toprakların üzerinde aile olduk. Şefkatiyle büyüten, beraberliği öğreten babamızın toprağında. Yıllar önce bir Hıdırellez akşamı, bahçede komşularla birlikte oturup türküler söylemiştik. Dileklerimizi çizip gül ağacının dibine gömdük. Güzel günleri yâd ettik. Saklambaç oynadık, aklımıza ne geliyorsa onu yaptık. Kahkahalarımız bütün mahalleye saçıldı. Yedik, içtik, kötü olan her şeyi geride bıraktık. O gece, toprağın üzerinde neşemizi ve dostluğumuzu paylaştık. Şimdi toprağa veriyoruz sevdiklerimizi birer birer...

Bir el omzuma dokundu, merakla arkama döndüm. Harun karşımdaydı. Sarıldım, hıçkırarak ağlamaya başladım. Gözyaşlarımız birbirine karıştı. Kendimizi biraz toparladıktan sonra salona girdik. Teyzem; "Asiye abla ilahiyi bitirince masaları hazırlarız," dedi usulca. Onaylayarak başımı salladım. On dakika sonra örtüleri serdiğim masalara çatal, kaşık ve bardakları dizip salataları yerleştirdim. Etli pilavları hızlıca dağıttık. Teyzem de bardaklara ayran doldurdu. Yemeğin ardından, kavrulan helvayla birlikte çay servis edildi. Bir tabak helva alıp bahçeye çıktım. Çocuklar bahçede koşturuyor, terledikçe tulumbayı çekip akan suyla yüzlerini yıkıyorlardı. Bostanın kenarındaki kadife kanepeye doğru yürüdüm. Kumaşının bir kısmı yırtılmış diğer kısmının güneşten rengi solmuştu. Kırk yıldır burada duruyor, yerini bile değiştirmedik. Geleni ağırıyor, gideni uğurluyordu.

Kanepenin üzerine oturup çocukları izlemeye devam ettim. Kafamın içinde cümleler gezinip dururken aklıma bir tanesi takıldı. Allah sıralı ölüm versin derler ya; kimine göre doğru, kimine göre yanlış bir düşüncedir. Annelerin sırası hiç gelmez diye düşünmüştüm. Anneler ölmemeli, ölümsüz olmalı... Evlat olarak geldiği bu âlemden, güzelliği dillere destan mutlu bir kızdı Cemile. Evlendikten sonra güçlü bir eş, fedakâr bir anne oldu. Bize çok şey öğretti. Hayatımızın her köşesinde onun izleri var. Yıllar sonra babaanne oldu. Torunlarını sevgiyle, merhametle yoğurdu. Yuva oldu, yoldaş oldu. En sonunda, yeniden çiçeklenmek üzere bizlere veda etti. Kokusu burnumdan, sesi kulaklarımdan gitmesin bir ömür. Ah anne! Bu ev, koca bahçe sensiz ne hale dönecek kim bilir... Erikler doldurmuş dalları yine. Bostanı ya fareler basarsa, kedilerde uğramıyor kaç gündür. Şuraya bir bahçe takımı alamadık. Gülleri koparmayın çocuklar...

UZAK

Zamanın duvarlarında gezinirdim hep
Küçüklüğümde beri
Ne zaman atlamayı düşünsem
Ayaklarımdan çekerdi beni
(Gizli eller)
Hep yanlış duvarlara tırmanırdım

Akşam olurdu
Ezan biterdi
İçimde sinsi bir ses korkularımdan
bahsederdi
Bir akülü arabanın çığlığında uyanırdım
Kaçmak istediğim zaman ayaklarım
ezilirdi
Zaman süratle akardı
Kaçamazdım
Bir çığlık daha
"Merhaba"

Ben gittikçe büyürken
Ellerim hep küçük kaldı
Temizleyemedim kalıntıları
Adı konmuş gençliğin
O saklı şiirlerinden bahsederken
Cam gibi şeffaf kadın
Ben kendimden utanırdım
Temizleyemezsin gerçeği

Gurbet olurdu memleketlerim bana
Taşı toprağı yüzüme tükürürdü
İçimden bir küfür haykırırdım
Bir zerre kuru yer kalmazdı
Baştan aşağı boyardım karanlıklara
Artık tüm şehirler uzak bana

BİR ŞEY PARÇALANDI O PERDEDE

Rüzgâr, tÿyden daha ağırdı o sabah. Yÿzÿne her değdiğinde bir Şeyin eksildiğini hatırlatıyordu. Gÿzlerini aralamaya çalıŐtı. Sağ yanđ, dÿnyayı reddetti, solu da onu kurtaramadı. Başını, yastđđın kahverengi çizgilerine bıraktđ yeniden. Bir sÿre oyle kaldđ. Sonra o sesi duydu.

Zil, bir kapının değil de iinin eşiğinde çalıyordu. Nereden geldiğini anlayamadđ. Gÿzlerini kapadı, önemsemedi doğrulacak kadar. Sadece dinledi. Bekledi. Ne zamandır bir Őeye bÿyle dikkat kesildiğini hatırlamaya çalıŐtı. Bulamadđ. Yorganđ üzerinden sıyrđđ. Bir omuzdan ayrılır gibi tereddÿt etti önce. DıŐarısı da içerisi kadar soğuktu, gördü. Doğruldu. Ayakları gecikmiŐ bir emir gibi yere değdi. Tırnaklarına baktđ bir an. Zamanın en azından bir yerlerde yavaŐladđđını görmek iyi geldi. Kısa, kuru bir gülüŐ döküldü dudaklarından.

Bugün ne yapacaktđ? YaŐamak acele bir iş gibi görünmüyordu. Mutfağa geçti. Bakır cezveye su koydu. Kaynayan suyun sesi, zilden daha insaflyđđ. Beş liralık bardağına boşalttı. Ufledi,  fledi... Tam dudaklarına yaklaŐtırmıŐtı ki zil, yeniden aldđ. Bardak elinden düştü. Parçalanan camın sesi, o zilin yanında mendebur bir çığlık gibiydi. Bir sÿre oylece baktđ yere. Kırılan Şeyin bardak mı yoksa sabah mı olduğunu ayırt edemedi. Kapıya yöneldi. Gözetleme deliği d n bir oyundu, bug nse örtüsü olmayan bir boşluk. Kapıyı açtı. Kimse yoktu. Omuz silkti. Zaten kapısını alan pek olmamıŐtı, bunu da önemsemedi. Kalın gömleğini giydi. Kahverengi pantolonunu üzerine çekti, kurumuŐ iliklerini iyice sakladı o kaskatđ korkuluk. Montunu aldı, hangisini giydiğini bilmeden.

“DıŐarı ıktđđında r zg r daha bir kararlıydđ. Sahile indi. Faruk Amca her zamanki yerindeydi.   simit aldı, bir de viŐne suyu. Hep oyle alırdđ. Bankta oturdu. Sırtını, yılların çizik attđđı o biçareye dayadı. Kemikleri boŐluklara denk geldi. Kimildamadđ bir sÿre.

İlk simidi yedi istemededen. İkincisini ikiye böldü. Bekletti.   nc y  aldı ardından. Susamlarını tek tek ayıkladı. Uzun sÿrd . Sonra onu da  e böldü. Bir parçayı sağ yanına bıraktđ. Oraya... Hep oraya... Denize doğru yÿr d  sonra. Ayakkabılarını çıkardı, çoraplarını da. Suya girdi. Arkasından bir Şeyler söylendi ama duymadı ya da duydu da bu kez geriye bakmadđ. Biraz ilerledi. Bekledi, suyun içinden geçen zamanı izler gibi. Sonra geri döndü. Ayaklarını iyice kuruladı. Giyindi. Her Şey yerli yerindeydi. Saat yaklaŐıyordu. Yine bankta oturdu. Rüzgâr suspus oldu. Deniz bekledi bu kez. Ve o ses bir daha geldi:

“Baba...”

Başını kaldırdđ. Elindeki simidi o an fark etti. Sağ yanına bıraktđđı parçaya baktđ. Titredi. Bir ses daha:

“On iki...”

Saate baktđ. Akreple yelkovan yıllardır birbirine ilk kez deđmiŐtı, kucaklaŐtılar. O, ağladı. Sessizce baŐlamadı. Bir yerinden kopar gibi, kemiğinden gelir gibiydi sesi. Yanına gelenler oldu. Bir Şeyler söylediler. Biri diz  kt , biri zamana baŐkaldıran iŐlemeli bir mendil uzattđ. Ama o hiçbirini görmedi.

Sadece o sesi...

Sadece o saati...

Sadece o günü...

Bir hafta sonra aynı bankta bir baŐkasđ oturuyordu. Aynı boşluk, aynı r zg r... Faruk Amca bir Şeyler anlattđ.   simitten, bir viŐne suyundan... Sarđ iekli bir elbiseden... Saat on ikiden... Ve o mendebur sestenden... Anlatıldııka eksiliyordu bazı anlar. Genç de dinledikçe suskunlaŐtı. Zamanđ gelince kalktı. Bank, birini daha bırakmanın hüznünü yaŐıyordu.

Rüzgâr ağır adımlarla eve doluyordu. O gün Őehirde bir Şey duyulmadđ. Bir evin içinde sesler hepten kesildi. Bir balkon vardı. Bir ağız açıldı belki, duymuyorum, diyen. Bir göz açıldı belki, dÿnyayı sustu zanneden.

Bir perde kapandı. Ve içeride, yorgan artık kimseyi  rtm yordu.

Zil almadđ bu kez. Ama yine de bir Şey paralandđ o sabah.

BİR AKIŞ

Ürkek bedenim meçhul
Ve gölgeler yürür her yana.
Her suret perdeli
Güneş ışığını saydı,
Saydam her noktaya
Ve yankı vurdu her çatlayan kayaya.
Bir ışık zifiri karanlıkta
Gölgesi tanrı oturuşu
Her yazıda medeniyet.
Taş şahit su asi,
Kadın tanrıça,
Kadın meta,
Ve raysız geçen her trenin
Son vagonu kurban.
Her asır dünyaya.
Kızıl oklar dikilir gurup vaktinde
Ve ölür mü?
Her akşam güneş
Ya da soluklanır mı her ay
Ya çiçeği veren el.
Ütopik tüm düşlerde karşıtlar
Ne ekoller doğurur bir benler.
Ürken her düşünce pranga raylarında bulur
benliğini
Ne kapılar aralanır başka benlerde,
Öz olan bir ben kalır,
Her iman doğuşunda,
Ne sular akıtılır,
Ne oklar dikilir,
Ne benler kahinleşir,
Ne asalar çürür avuçlarda.
Obses zihinlerde
Bir amel kalır.
Tüm ekollere inat.
Bir SOKRATES doğar,
Tüm engizisyonlara inat.
Tüm zehirler şerbet olur,
Bir ölüm doğru olur,
Tüm yollara inat.

SARI BİR İHTİMAL

Odanın ortasındaki sarı şemsiye, kapalı haldeyken bile içeride tuhaf bir ışık oyununa sebep oluyordu. Öylece duruyordu orada. Sanki birazdan açılrsa, odanın tavanını değil de bütün kederli bulutları dağıtacaktı. Elimi uzatmadım. Bazı eşyalar, dokunulmadıkları sürece büyüsünü korurlar. Masanın pürüzlü yüzeyinde parmaklarımı gezdirdim. Ahşabın damarları, birinin çok uzun zaman önce buraya bıraktığı yorgun bir bakışın izini taşıyor gibiydi.

Dışarıdan gelen boğuk uğultu, odanın durgunluğunu delip geçiyordu. Birilerinin koşturması, hayatın hala bir yerlerde devindiğine dair tek işaretti. "Burada ne işim var?" diye sordum içimdeki huysuz sese. Ses cevap vermedi. Zaten en iyi cevaplar, genellikle hiç gelmeyenlerdir. Biz, soruların içinde debelenirken asıl meseleyi, yani sadece var olmanın ham ama görkemli halini iskalyorduk.

Kapı tıklandı. Gelenin kim olduğuyla ilgilenmedim ama kapıyı açtım. Karşımda, yüzündeki her bir çizginin ayrı bir hikâye fısıldadığı o tanıdık yabancılik duruyordu. Elinde küçük bir kâse taze meyve.

"Vakit yaklaşıyor," dedi. Sesi, kışın tam ortasında açan bir çiçek gibi şaşırtıcı ve tazeydi. "İnsan dediğin, gülümsemeyi bıraktığı yerden eskimeye başlar. Ben sana eskimeyecek bir şey getirdim."

İçeri girdi. Masanın ucuna, sarı şemsiyenin yanına oturdu. Meyveleri bıraktı. Kırmızı bir elma, kâsenin kenarından kayıp masaya düştü. Elmanın yuvarlanışı, sanki zamanın kendi etrafında dönmesi gibiydi.

"Biliyor musun," dedi karşımdaki, "herkes bir şeyleri öldürmeye çalışıyor. Kırık bir vazoyu, bozulmuş bir yaşamı ya da yanlısı kurulmuş bir cümleyi... Oysa bazen bir şeyin yarım kalması, onun gerçek değerini ortaya çıkarır. Tamamlanmış her şey, biraz yalandır."

Gülümsedim. İçimdeki ironik taraf kıpırdandı; "Haklısın," dedim, "ben de kendimi dengelemekten vazgeçeli çok oldu. Şimdi sadece parçalarımı sayıyorum. Hangisi daha çok sızlatıyor, hangisi hala benimle, ona bakıyorum."

Komşum elmayı aldı, ikiye böldü. Çekirdekleri, masanın üzerine birer umut kırıntısı gibi düştü. O an, havada asılı kalan ağırlık, yerini tarifsiz bir dinginliğe bıraktı. Bazı büyük kalemlerin bahsettiği naif samimiyet değil, daha varoluşsal, daha kemikli bir paylaşımdı bu.

"İnsanlar," dedi, elmanın yarısını bana uzatırken. "İnsanlar artık birbirinin sesini duymuyor. Herkes kendi içindeki gürültülü kavgayı dinliyor. Kimse diğerinin sazındaki telin koptuğunu fark etmiyor."

"Dinlemek yorar," dedim. Bazı hüznü öykü kahramanları gibi başımı yana eğdim. "Anlamak ise daha çok yorar. Biz kolay olanı seçtik; sadece gürültü yapıyoruz."

İçeceklerimizi yudumlarken, buharın havada kayboluşu gibi biz de aslında birbirimizin kimsesizliğini paylaşıyorduk. Masadaki tek kalmış metal para, köşesi yırtılmış gazete parçası ve sarı şemsiye... Hepsi anın ağırlığına ekleniyordu.

Kelime oyunları ile dünyayı başka bir yerden göstermek istedim ama dilim dönmedi.

Bazı anlar, sözün bittiği yerde başlar.

"Neden her şey bu kadar ağır?" diye sordum birden. Sorum, odanın kalın havasında bir yere tutunamadı.

"Çünkü" dedi komşum, bardağından derin bir yudum alırken. "Çünkü heybemize çok fazla pişmanlık doldurduk. Hafiflemek için vazgeçmek lazım. Bak şu şemsiyeye, hala kapalı. Ama senin zihninde çoktan açıldı bile."

Işık odadan elini eteğini çekmeye başlamıştı. Durgunluk, yerini derin, morumsu renge devrediyordu. Komşum kalktı. Kapıya kadar yürüdük. O gidince odanın içindeki kendine has koku kaldı sadece. Ama bu kez masadaki çekirdekler, bana bir sonu değil, bir başlangıcı fısıldıyordu.

Pencerenin önündeki saksıda duran cansız bitkiyi fark ettim. Köklerin ucunda neyin beklediğini bilmiyordum ama beklemek, yaşamının en saf haliydi.

Masaya geri döndüm. Bu kez sorum yoktu. Sadece elmanın yarısı, bardağın artık ılımış sıcaklığı ve az önce burada olan insanın bıraktığı tarifsiz esenlik vardı. Biliyordum ki, bir gün bu satırlar birinin gözlerine değdiğinde, o da kendi odasındaki yarım kalmış şeylere daha başka bakacaktı.

Çünkü sanat, bir kişinin suskunluğunu, binlerce kişinin kalbinde bir fısıltıya dönüştürme marifetiydi.

Dışarıda hayat, anlamsız koşturmacasıyla devam ediyordu; ama benim masamda zaman, bir elmanın iki yarısı arasındaki sonsuz mesafede durmuştu.

GÖKYÜZÜ

ÇİÇEĞİM

Hiç gitmediğim koyu yeşil yapraklı ağaçların bol olduğu ve yürürken ciğerlerime dolan nefesi uzun uzun üflebildiğim bir orman... Sağ yandan akan dupduru suyun kenarında biten ayrık otlar ve çocukluğumda vakit geçirdiğim evlerde hep olan vazodaki çiçeklerin sadece sarı olanları... Sol tarafta yürümeme imkan veren hizasız ağaçlarla ilerleyen toprak yol... Başımı kaldırdığımda gördüğüm mavi gökyüzü ve yaprakların, dalların arasından ışılan güneş...

Sessiz değil ama sanki tüm seslerin birleşimi sessizliği çağırıyor gibi. Kuş sesleri, dal çıtırtıları, suyun akıntısı, kelebek kanadı ve küçük sineklerin vızıltısı hafif sıcak rüzgarla birleşiyor ve yürürken gözlerimi kapatsam bile ses yoluma rehberlik ediyor.

Ve hissettiğim okoku: Muhteşem bir toprak kokusu ve gerçek bir hava kokusu. Katışıksız, eğreti olmayan, dolu dolu oksijen kokusu. Kokunun rengi öyle şeffaf ki dokunsam mı kokunun tadı öyle cazip ki ağaçlardaki reçineleri yalسام mı hissi uyandırıyor. Tüm duyularımı aynı anda aynı oranda harekete geçiren bir uyarıcı güç. Bir inanç, bir mesele, bir erek.

Bir evladım oldu.

Bir evladım olmuştu ve işte ben onu ilk gördüğüm anda daha yüzü gözü benim içimdekilerle kaplıyken kısıp gözlerine baktığımda bunları hissettim. Aynı anda ağlayabildiğim aynı derecede gülebildiğim hayatımın tek anıydı bu an. Öyle kutsal ki hala aklıma geldiğinde elim ayağıma dolaşır, gerginliğimi alır, kendime dur demem gereken anlarda hatırlarım. En önemli kararlarımı verirken, çok mutluyken çok üzgünken her seferinde başvurduğum kaynağım gibi hissettirir bana.

Dünyaya gelip -kendimce- yaşadığım yıllardan sonra hayatıma eklenen yeni versiyonuma eşlik ettiği için, bana çok değerli olduğumu ve herkesten daha önemli biri olduğumu hissettirdiği için ona minnettarım. Ve kalbime düştüğü ilk anda verdiği sözü de hep tutacağımdan şüphem yok: Varlığına hep şükredeceğim.

Anneler Günüm kutlu olsun Gökyüzü Çiçeğim...Sayende!

Beyza KIRAZ

YÜRÜYÜŞLERİN SESSİZ TANIĞI: BİR LOSTRACININ HİKAYESİ

Sokaklar değişiyor, vitrinler hızla yenileniyor, tabelalar dakikalar içinde farklı isimlere dönüyor. Ancak bazı dükkanlar var ki, hızla geçen bu zamanın akışına inat, yerinde kalmaya devam ediyor. Kapısından içeri adım attığınızda sadece bir dükkana değil, maziye giriyorsunuz. Dar bir sokakta, küçük bir tabelanın altında yılların eskitemediği lostracı... Raflarda bekleyen ayakkabılar, bir nevi yarım kalmış hikayeler gibi. Kimi alelacele bırakılmış, kimi vazgeçilemediği için geri dönmeyi bekliyor. Çünkü bazen bir ayakkabı, sadece bir eşya değildir, yaşanmışlıkların sessiz tanığıdır.

Bugün tam da bu sessizliğin tanıklığının izini sürüyoruz. Lostracı İlhan Usta'nın yanında hem mesleğin hem de zamanın aşındıramadığı şeyleri konuşuyoruz.

Röportajı Yürüten: Sevim Çelik

Soru: Merhaba, kendinizden kısaca bahseder misiniz?

İlhan Usta: Merhaba, ben İlhan Orak. 1969 yılında İzmit'te doğdum. Çocuk yaşlardan beri bu mesleğin içindeyim. Mesleğimi severek yapıyorum.

Soru: Mesleğinizden biraz bahseder misiniz, lostra nedir?

İlhan Usta: Lostra; ayakkabıyı temizlemek, onarmak ve gerekli olan bütün bakımları yapmak demek kızım. Biz ayakkabıya sadece boya değil, emek de sürüyoruz.

Soru: Anladım, peki mesleğe başladığınız ilk günü hatırlıyor musunuz?

İlhan Usta: Aile büyüklerim 1974 yılında bu mesleğe adım atmışlar. Makineleri Almanya'dan getirmişler. İş bu şekilde doğmuş. Ben de yaklaşık 8-9 yaşlarımda iken ayakkabı boyama, dükkan temizliği gibi ufak tefek işlerle mesleğime başladım.

Soru: Eskiden ayakkabı tamiri bir ihtiyaçtı, günümüzde ise çoğu kişi yenisini almayı tercih ediyor. Sizce bu değişim neyi kaybettiirdi?

İlhan Usta: Eskiden insanlar eskiyen şeyleri atmaz, onarmaya çalışırdı evladım. Şimdi ayakkabılara beraber anılar da çöpe gidiyor. Biz sadece taban dikmiyorduk. İnsanların emeklerine, alışkanlıklarına ve anılarına da sahip çıkıyorduk.

Soru: Peki, mesleğimizin yavaş yavaş yok olduğunu hissediyor musunuz?

İlhan Usta: Tabii ki hissediyorum evladım. Eskiden bu sokakta birkaç lostracı vardı. Zamanla birer birer kapandı dükkanlar. Artık herkes hızlı yaşıyor. Kimse beklemek, tamir ettirmek istemiyor. Halbuki bu meslek sabır işidir, el emeği ister. Gençler daha kolay işler arıyor. Bazen dükkanda sessizce otururken düşünüyorum da... Bizden sonra bu fırçaları tutanlar olur mu bilmiyorum. Ama bir meslek kaybolunca sadece ekmek kapısı kapanmıyor. Yılların ustalığı, emeği, sohbeti ve mahalle sıcaklığı da yok oluyor.

Soru: Hiç 'Artık bırakmalıyım' dediğiniz bir an oldu mu? Yoksa sizi hala burada tutan bir şey var mı?

İlhan Usta: Olmaz mı evladım... İnsan bazen yoruluyor tabii. Ama sonra şu tezgaha, yıllardır elimden düşmeyen malzemelere bakıyorum. Sanki hepsinin içinde ayrı bir hatıra var. Bu dükkanda sadece ayakkabı tamir etmedim ben. İnsanların sevincini, telaşını, dertlerini de gördüm. Kimi askere giderken ayakkabısını boyattı, kimi düğününe yetişsin diye getirdi. Yıllar geçti ama o hikayeler burada kaldı. İnsan bir süre sonra mesleği değil, alıştığı hayatı bırakamıyor.

Soru: Eğer bu meslek tamamen kaybolursa, sizce toplum neyi fark etmeden kaybetmiş olur?

İlhan Usta: Bence insanlar önce bir dükkanın kapandığını sanacak. Ama kaybolan şey çok daha büyük olacak. Çünkü bizim meslek sadece para için yapılmazdı. Mahallenin sesi vardı, selamı, sohbeti vardı. Eğer mesleğim tamamen biterse, toplum fark etmeden geçmişle olan bağını biraz daha kaybetmiş olacak.

İlhan Ustamıza teşekkür edip bu sohbetin üzerine dükkandan çıkarken geriye sadece tamir edilmiş ayakkabılar kalmıyor. Bir mesleğin sabrı, direnişi ve emeği de orada duruyor. Belki de asıl mesele ayakkabıların eskimesi değil, bazı değerlerin sessizce hayatımızdan çıkıp gitmesidir.

NASIL?

Nasıl yürüyorduk? Önce bedenimizi mi öne doğru itiyorduk yoksa ayağımızı mı kaldırıyorduk? Kolumuz nasıl hareket ediyordu?

Kıpırdayamıyordum.

Ne kadar sık nefes alsam da hava bana yetmiyordu. Kalp atışlarım vücudumda yankılanıyordu.

Adım atarsam artık güvende olmayacak gibiydim. Bana bakıyorlar mıydı? Ne düşünüyorlardı?

Etrafımda sadece titreşen ışıklar görüyordum. İnsanların yüzleri yoktu. Hepsini aynı ve sarıydı. Önümde yürüyenler arkasına dönüp ne yaptığıma bakmıyorlar mıydı yani?

Ayağa kalkmadan önce onun fotoğrafını gördüğüm duvara çevirdim başımı. Onu görünce geçirdi belki.

Ama az önce buradaydı!

Beynim parçalara ayrılıyordu sanki.

Islık sesleriyle kuş sesleri arasında kalp seslerim geziyordu. Ofiste bu seslerin işi neydi?

Derin ve yakıcı bir koku hava yollarımda sakın sakın süzülüyordu.

Hızla inip kalkan göğsüm kanatlanıp uçmak üzereydi. Büyük bir çığlık birikmişti bedenimde. Sesim çıkıyorsa bile ben duymuyordum.

Ağlamak üzereydim ama gözyaşlarım akmamaya yemin etmiş gibiydi. Yutkunma özelliğimi boğazımda taht kurmuş bir ağırlıkla yitirmiştim.

Kimse hiçbir şey anlamıyor muydu?

Bana ne oluyordu?

Bir an oturmak gelmişti aklıma. Evet, bu işe yarayabilirdi.

Ama nasıl oturuyorduk?

DÜŞ İLE GERÇEK ARASINDAKİ İNCE ÇİZGİ

Hiç düşündünüz mü?

İnsan en çok ne zaman tam anlamıyla kendisi olur?

Aynayla bakiştiğinde mi? Yoksa gözlerini kapatıp düşlere daldığında mı?

Belki de insan, en çok düş kurarken tam anlamıyla gerçek benliğine kavuşur. Çünkü düşler... Onlar hiçbir kurala boyun eğmezler. Ne zamanın katı çizgilerine ne dünyanın sert gerçeklerine bağlıdırlar. Bir düş kurduğunda, olduğun kişi değil; olmak istediğin kişi dile gelir yüreğinde. Bastırdığın duygular, susturduğun cümleler, yarım kalmış hikayeler birer birer dökülür ortaya ve sen fark etmeden içindeki en saf benliğine tanışırısın.

Bazen bir çocuk gibi... Küçükken kurduğunuz hayalleri hatırlıyor musunuz? Uçabileceğimizi düşünürdük mesela ya da bir kapıyı açtığımızda bambaşka bir evrene geçtiğimizi hayal ederdik. Kimse bu hayallerimize "imkânsız" demiyordu.

Çünkü çocukluk, düşlerle gerçeklerin birbirine karıştığı o mucizevi dönemdi.

Sonra büyüdük...

Ve birileri bize "gerçeklere dön!" dedi. İşte o gün, içimizdeki hayal dünyasının kapıları gürültülü bir şekilde kapandı.

Ama tamamen değil...

Çünkü düşler öyle kolay kolay yok olmaz. Onlar sadece seslerini kısıp sessizleşirler. Sessizce bir köşeye çekilirler. Belki bir şarkıda, belki bir rüzgârda, belki de gecenin en sessiz anında yeniden varlığını hatırlatırlar.

İçinden bir ses "Ya şöyle olsaydı..." diye fısıldar ve o an anlarsın...

İçindeki o hayallere kapılan çocuk hâlâ orada seni bekliyordur.

Düş kurmak, kaçmak anlamına gelmez aslında. Aksine; kendinle, arzularınla, korkularınla cesurca yüzleşmektir. Çünkü düşlerinde yalanların arkasına sığınamazsın. Orada her şey olduğu gibidir. Ne hissediyorsan odur. Bu yüzden belki de insanlar düş kurmaktan çekinirler.

Peki sen?

En son ne zaman düş kurdun?

Belki de ihtiyacın olan şey, biraz daha gerçekçi olmak değil; biraz daha hayaller kurmaktır.

Ve belki de hayat dediğimiz şey burada başlar...

Gerçek ile düş arasındaki o ince ama güçlü çizgide.

HATA İLE YÜZLEŞMENİN AHLAKI

İnsan, hatalarıyla birlikte var olur; fakat belirleyici olan, hatayla kurduğu ilişkidir. Yanılmak insan olmanın kaçınılmaz bir boyutudur; çünkü bilgi sınırlıdır, bakış açısı eksiktir ve bilinç her zaman tamamlanmamıştır. Ancak mesele yanılmak değil, yanlış gördükten sonra ne yaptığıdır. İşte burada insanın ahlaki yönü ortaya çıkar. Hata, tek başına bir kusur değildir; inkâr edildiğinde bir karakter problemine dönüşür.

Bilmemek, insanın doğasından gelir. Fakat bildiğini reddetmek artık bir eksiklik değil, bilinçli bir tercihtir. Çünkü kişi, yanlışını fark ettiği hâlde sorumluluğu üstlenmeyi reddettiğinde, gerçeğe karşı değil, kendi vicdanına karşı konum almış olur. Bu durum zamanla bir alışkanlığa dönüşür. Alışkanlık ise karakteri şekillendirir. İnsan, tekrar ettiği davranışların toplamıdır.

Varoluşçu düşünce açısından bakıldığında insan, eylemlerinin sonucudur. Seçim yapmak, aynı zamanda bir kimlik inşa etmektir. Hata yaptığında önünde iki temel yol belirir: Ya sorumluluğu kabul ederek kendini dönüştürür ya da inkâr ederek mevcut hâlini korumaya çalışır. İlk yol zor ve rahatsız edicidir; çünkü yüzleşme, kişinin kendi sınırlarıyla karşılaşmasını gerektirir. İkinci yol ise daha konforludur; çünkü inkâr, geçici bir iç huzur sağlar. Ancak bu huzur, gerçek bir gelişim değil, ertelemedir.

İnkâr edilen her yanlış, bilinçte görünmez bir yük oluşturur. İnsan hatasını dış koşullara, çevreye ya da başkalarına yüklediğinde, özne olmaktan çıkar ve edilgen bir konuma geçer. Bu durum kısa vadede savunma sağlar; fakat uzun vadede bireyin ahlaki bütünlüğünü zayıflatır. Çünkü sorumluluktan uzaklaşan bilinç, zamanla kendi eylemleriyle arasına mesafe koyar. Bu mesafe büyüdükçe, kişi kendini daha az tanır ve daha az hesap verir hâle gelir.

Ahlaki olgunluk, kusursuzluk değildir. Hiç hata yapmamak insanî bir hedef değildir. Asıl mesele, hatayı inkâr etmeden kabul edebilmek ve onu bir dönüşüm imkânına çevirebilmektir. Hatasını görebilen insan, kendini yeniden kurma kapasitesine sahiptir. Bu kapasite, bireyin hem özgürlüğünü hem de sorumluluğunu gösterir. Çünkü özgürlük yalnızca seçim yapabilmek değil, yapılan seçimin sonuçlarını üstlenebilmektir. İnsan, hatasını kabul ettiğinde zayıflamaz; aksine, gerçeklikle bağını güçlendirir. İnkâr ise kişiyi geçici olarak korusa da, uzun vadede iç tutarlılığı aşındırır. Tutarlılık kaybolduğunda, davranış ile bilinç arasındaki uyum bozulur. Bu bozulma, yalnızca bireysel bir sorun değil, aynı zamanda ahlaki bir kaymadır.

Sonuç olarak temel ayrım şudur: İnsan, hatasını bilip kabul ettiğinde olgunlaşma yoluna girer; bilip inkâr ettiğinde ise kendini ahlaki bir bulanıklığa sürükler. Bilgisizlik ayrı bir durumdur; çünkü öğrenme ihtimali taşır. Fakat bilinçli inkâr, artık bir bilgi eksikliği değil, bir sorumluluk reddidir. Bu yüzden insanın en önemli sınavı, başkalarıyla değil, kendisiyle olan hesaplaşmasıdır. Gerçek ahlak, hatasızlıkta değil; yüzleşme cesaretindedir. Ve insan, kendine dürüst olduğu ölçüde insan kalır.

VAKİT

Hani o arnavut kaldırımlar
üstünde
Tam o köşede
Hafif bir yağmur kirpiklerinde

Dilinde eski bir türkü dolanıyor
Küf tutmuş anıları şaha
kaldırıyor

Vakit ne akşam ne ikindi
Vakit seni sevme vakti şimdi

Beyza Nur Sönmezdağ

KÜBRA TÜRKAN VE EBRU SANATI

KÜBRA TÜRKAN VE EBUR SANATI

Kübra Türkan, 1986 yılında Üsküdar'da doğdu. Uludağ üniversitesi Ziraat Mühendisliği bölümünden mezun oldu. Üniversite yıllarında ebru sanatıyla tanıştı ve kendimi ifade edebilme noktasında ona iyi geldiğini gördüğü için hayatına sanat alanında devam etti. Sanatın; insanın ruh durumunu yansıttığına, özgün ve özgür hissettirdiğine, tutkuyla birleştiğinde bir yaşam biçimi haline geldiğine inanıyor. Halen Üsküdar'da bulunan atölyesinde öğrenci yetiştirmekte.

Ebru Sanatı, suyun üzerine özel boya ile desen yapıp bu desenlerin kâğıda aktarılmasıyla oluşan geleneksel bir Türk süsleme sanatıdır. Renklerin su üstündeki hareketi sayesinde her çalışma tek ve benzersiz olur.

OĞLAK

her zerremle inanmaktayım ki
artık umuda da gerek kalmamıştır
anasının sütünde haşlanan oğlak olmasak da
yana yakıla çıkmaz aydınlıkların peşinde
biz de bin dereye karışan gözyaşlarıyla
soğuk mermerlerde yıkandık

Ahmet Özkaya